

Szauer Csilla
Elnök
Intézményi Férőhely Kiváltást
Koordináló Országos Testület
Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért
Köhasznú Nonprofit Kft.
1139 Budapest, Pap Károly u. 4-6.

Tisztelt Elnök Asszony!

A *TIOP 3.4.1. A/11.1 Bentlakásos intézmények kiváltása "A" Szociális intézmények komponense* pályázati program előkészítését, a pályázatokhoz készített megvalósíthatósági tanulmányokat az Intézményi Férőhely Kiváltást Koordináló Országos Testület (továbbiakban: testület) véleményezi, monitorozza. A testület eljárásrendjének 4. pontja értelmében "a folyamatba bekapcsolódhatnak a testülettől független emberi jogi szervezetek az értékelési dokumentumokba való betekintés útján, melyhez a testület a pályázó írásos jóváhagyását beszerzi". Verdes Tamás, a Társaság a Szabadságjogokért munkatársa 2012. augusztus 30-31-én tekintette meg a vonatkozó iratokat: a beérkezett összesen hét pályázathoz kapcsolódó előzetes megvalósíthatósági tanulmányokról készített dokumentumokat: (1) a megvalósíthatósági tanulmányokról szóló előterjesztéseket, (2) a helyszíni látogatások jegyzőkönyveit és (3) a megvalósíthatósági tanulmányok értékelési szempontjai összegző dokumentumokat.

Megítélésünk szerint a megtekintett dokumentumok alapján a pályázatok szakmai tartalmáról nem lehet megalapozott véleményt kialakítani. Így nem megítélhető például az, hogy a pályázók megfelelően ütemezik-e a kitagolás folyamatát, jó minőségű lakhatási és egyéb szolgáltatások kialakítását vették-e tervbe, vagy az, hogy a munkatársak szakmai felkészítését megfelelően készítették-e elő. A jövőben kialakításra kerülő szolgáltatások várható minőségéről sem alkothatunk véleményt. A dokumentumok alapján azonban releváns kérdéseket tudunk megfogalmazni az alkalmazott szükségletfelmérési eszköztár és a szolgáltatások infrastruktúrájával, azok területi elhelyezkedésével kapcsolatban. Az alábbiakban összegzett kérdések ezért az alábbiakban csak ezekre a területekre koncentrálnak.

Szükségletek mérése

Az értékelések során találunk példát arra, hogy a tanács elégtelennek, hiányosnak vagy kevésbé hangsúlyosnak találja azt a szükségletfelmérést, amelynek alapján a jövőbeli lakhatási infrastruktúrát kialakítják. A vitatott szükségletfelmérés nyomán 46 fős lakócentrum kialakítását helyezi kilátásba a pályázó. A tanács értékelésében azt javasolja számára, hogy a lakócentrum létszámát 30 főben maximálja.

A lakók lakhatási szükségleteinek mérése csak kivételes esetekben hozható összefüggésbe a lakhatási szolgáltatásban együtt élők kívánatos számával. A tömeges lakhatási ellátások kialakítása során nem lehet a lakók szükségleteire hivatkozni, és a fogyatékoság súlyossága sem lehet indoka a tömeges vagy csoportspecifikus ellátások kialakításának – a rehabilitációs

ellátások szakirodalma éppen a csoportspecifikus szükségletek létezését vonja kétségbe.¹ Ezért véleményünk szerint bármely nagy létszámú csoportos lakhatási megoldás – legyen az 50 vagy 30 fő – szakmai indokoltsága kérdéses, és bár a tanács javaslata kevésbé tömeges jellegű megoldást javasol, annak megalapozottsága hasonló módon kérdéses.

A dokumentumokból nem derül ki egyértelműen, hogy a pályázók mely szükségletfelmérő eszközt használták, továbbá a szükségletek mérésére kialakított standardizált mérőeszköz nem található a pályázati dokumentációban. **Ezzel kapcsolatban a TASZ közérdekű adatigényléssel fordul a tanácshoz.** Kérjük, hogy a tanács adjon tájékoztatást az alkalmazott szükségletfelmérő mérőeszközzel. Ha a mérőeszköz könyv vagy elektronikus kiadvány formájában megjelent, kérjük, hogy küldje meg számunkra annak bibliográfiai adatait. Ha a mérőeszköz nyilvánosan nem hozzáférhető, akkor kérjük, hogy a mérőeszközzel és annak teljes dokumentációjáról készített másolatot bocsássonak a rendelkezésünkre.

Adatigénylésünk az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény 26.§ (1), a 28.§ (1) és a 29.§ (1) bekezdésein alapul, kérjük, hogy ennek megfelelően jelen közérdekű adatokra vonatkozó megkeresésünknek 15 napon belül tegyen eleget. A legegyszerűbb technikai megoldás érdekében kérjük, hogy verdestamas@tasz.hu email címre elektronikus úton küldjék lehetőleg a közölt adatokat .doc vagy .pdf kiterjesztésű file-okban. Amennyiben erre nincsen lehetőség, úgy egy Cd lemezre mentve rögzítsék az adatokat, és Társaság a Szabadságjogokért székhelyére, a 1136 Budapest, Tátra u. 15/B. címre küldjék a választ. Amennyiben kizárólag papír alapú másolásra van lehetőség, úgy a dokumentumok másolásával kapcsolatban felmerülő indokolt költségek megtérítését természetesen vállaljuk, a költségek mértékére vonatkozóan azonban előzetes tájékoztatást kérünk a törvény 28.§ (3) bekezdése alapján. Ha a világhálón elérhetőek az általunk kért információk, kérjük, hogy az adatszolgáltatást az adatot tartalmazó nyilvános forrás megjelölésével szíveskedjen teljesíteni a törvény 30.§ (2) bekezdésével összhangban.

Területi elhelyezkedés

Véleményünk szerint nem biztosított az, hogy a létrejövő új szolgáltatásoknak helyet adó ingatlanok területi elhelyezkedése megfelelően szórt képet mutat majd. Ez annak a veszélyével fenyeget, hogy bár az intézetek fizikailag felszámolásra kerülnek, és a lakók elhagyják azokat, az új szolgáltatások egymáshoz túlságosan közel kerülnek kialakításra, ezzel pedig a helyi közösségen belüli társadalmi és területi zárványok kialakításának fognak kedvezni.

Az egyik pályázati anyagban – az értékelés szerint – 150 fő kitagolására kerülne sor. A tervek szerint 115 fő számára 10 db lakóotthon hoznak létre, illetve 18 számára összesen 3 db lakást létesítenek. Az értékelés szerint “az új elhelyezések családi házakban történnek, mintegy 10 km-es körön belül.” Véleményünk szerint a pályázati anyagban ellentmondás lehet, ugyanis az érintett település legfeljebb 4 km sugarú körben terül el. Egy másik pályázat szerint az új lakóotthonok egymás szomszédságában kerülnének kialakításra, ami véleményünk szerint ellentmond a pályázati kiírásban szabott feltételeknek. Általános probléma a pályázati

¹ Schwarte, Norbert – Oberste-Ufer, Ralf (1999): *LEWO. Életminőség a felnőtt korú értelmi fogyatékosok lakóformáiban. Segédeszköz a minőségfejlesztéshez.* Budapest, BGGYTF.

tervekkel kapcsolatban, hogy a legtöbb pályázó az adott településen belül kívánja kialakítani az új szolgáltatásokat, s ezzel a lakók többségét arra kényszerítené, hogy élete további részében is ott maradjon.

Összefoglalás

A TASZ véleménye szerint aggályok merülhetnek fel a pályázati programok megalapozottságával kapcsolatban addig, amíg nem garantálható az, hogy a tervek kialakításakor a pályázók a lakók szubjektív szükségleteiből indultak ki. (1) Standardizált és nyilvánosan hozzáférhető mérőeszköz hiányában nem biztosítható az, hogy e szükségletek a megfelelő minőségben kerülnek felmérésre. (2) Ugyanakkor e szükségletek mérésétől függetlenül aggodalomra ad okot az, hogy mind az eredeti pályázatok, mind pedig a tanács több alkalommal is nagy létszámú, csoportspecifikus megoldásokat részesít előnyben: ilyenek tekinthetők az akár 20-30 fős lakócentrumok, amelyek szerkezeti adottságaikból kifolyólag strukturális akadályt képeznek a személyre szabott szolgáltatások kialakításának. Félő, hogy ebben a formában a pályázati program végeredménye az lesz, hogy sokkal inkább a nagyobb létszámú, csoportspecifikus ellátási formák kialakítására helyeződik a hangsúly, és csak alacsony volumenben hoznak létre a finanszírozó eredeti szándékai szerint is támogatásra érdemes személyre szabott lakhatási formákat. (3) Hasonló módon aggályos az, hogy a pályázatok szerint a előfordulhatnak, hogy a kiváltott intézmény egy és ugyanazon településen kerülne kitagolásra, mint ahol eredetileg található, ezért továbbra is fennáll a területi és társadalmi zárványok kialakításának veszélye.

Felkérjük ezért a tanácsot, hogy a rendelkezésére álló eszközökkel tegyen meg mindent annak érdekében, hogy e három vitatott pontban a pályázóknak lehetőségük legyen további módosításokat végrehajtani a terveken.

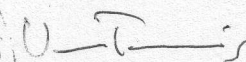
Tekintettel arra, hogy a pályázatok előkészítése során új, átdolgozott megvalósíthatósági tanulmányok kerülnek kidolgozásra, a testület eljárásrendje 4. pontja értelmében kérjük, hogy az új megvalósíthatósági tanulmányokat értékelő iratokba a betekintést a tanács biztosítani szíveskedjen. Kérjük, hogy ezzel kapcsolatban vegyék fel a kapcsolatot Verdes Tamással a verdestamas@tasz.hu címen vagy keressék a 0670 546 5237-es telefonszámon.

Budapest, 2012. szeptember 7.

A további együttműködésben bízva, üdvözlettel:

Dénes Balázs
Elnök
Társaság a Szabadságjogokért

Verdes Tamás
Fogyatékosügyi programvezető
Társaság a Szabadságjogokért